

ГО «Український центр розвитку музейної справи»

Елс Гохстрат, Анемарі Велс Гейн

Теорія навчання Девіда Колба в музеї

Мрійник **Мислитель** **Прагматик** **Діяч**

переклад з голландської Наталії Карпенко

Музейний простір
Київ, 2015

УДК 069.1
ББК 79.1
Г74

Перекладено за виданням:

Els Hoogstraat, Annemarie Vels Heijn. De leertheorie van Kolb in het museum: Dromer, Denker, Beslisser, Doener. – Amsterdam: Museumvereniging, 2006 (ISBN 978-90-807035-4-4).

Гохстрат Е., Гейн А.В.

Теорія навчання Девіда Колба в музеї: Мрійник, Мислитель, Прагматик, Діяч / пер. з голландської Н. Карпенко. – Київ: Видавець Чередниченко А.М., 2015. – 96 с.

ISBN 978-966-97476-0-0

У цій книзі йдеться про теорію навчання Девіда Колба та засноване на ній розуміння поведінки музейних відвідувачів, про те, чи можливо, спираючись на цю теорію, створювати виставки й експозиції, які збагачуватимуть досвід відвідувачів, будуть доступнішими для широкого загалу і ще глибше враховуватимуть у такий спосіб потреби музейної аудиторії.

У книзі подано не лише виклад теорії Девіда Колба в контексті специфіки музейної роботи, а й практичний досвід застосування цієї теорії на базі низки голландських музеїв.

Книга розрахована на музейних фахівців, кураторів, дизайнерів експозицій, вчителів та фахівців з позашкільної освіти, науковців та студентів профільних спеціальностей.

Переклад: Наталія Карпенко

Наукова редакція: Зеновій Мазурик

Літературне редагування: Ярина Цимбал, Софія Рябчук

Керівник проекту: Владислав Піоро

Український центр розвитку музейної справи висловлює вдячність за сприяння у виданні книги Асоціації музеїв Нідерландів.

Фото:

Rob Blok (стор. 63, 67)
Maarten Fleskens (стор. 80)
Kinkorn (стор. 60, 73)
Jan van der Ploeg (стор. 60, 76)
© v&a Images/Victoria and Albert Museum (стор. 67)

Ілюстрації:

www.keen.nl
© Escher (стор. 25),
The M.C. Escher Compagny,
Baarn 2006

Видання здійснене в межах проекту «ProMuseum» ГО «Український центр розвитку музейної справи» за фінансової підтримки МФ «Відродження», Посольства Королівства Нідерланди в Україні та МБФ «Україна 3000».

Український
центр розвитку
музейної справи

ISBN 978-966-97476-0-0

© Els Hoogstraat,
Annemarie Vels Heijn, 2006
© ГО «Український центр розвитку
музейної справи, переклад, 2015

Зміст

	<i>Зеновій Мазурик. Минуле як досвід</i>	5
	Резюме	7
Теорія	Теорія навчання Девіда Колба	11
	• <i>Навчання через досвід</i>	11
	• <i>Виміри навчання</i>	13
	• <i>Цикл навчання</i>	16
	• <i>Чотири способи навчання</i>	17
	• <i>Чотири стилі навчання</i>	19
	• <i>Навчання через досвід і розвиток</i>	21
	• <i>Процес розвитку в трьох стадіях</i>	22
	Інтерв'ю з Мрійником	27
	Про Девіда Колба	28
	Інші теорії навчання	30
	Інтерв'ю з Мислителем	33
	Тест на визначення стилю навчання	34
Від теорії до практики	Стилi навчання в музеї	43
	Проектна група як команда	50
	Інтерв'ю з Прагматиком	52
	Фази реалізації проекту	53
	Теорія на практиці	58
Практика	Британські галереї	63
	Інтерв'ю з Діячем	69
	Представник відвідувачів	70
	Пілотні випробування проекту «Стилi навчання»	72
	Дані вивчення думки відвідувачів	88
	Список літератури	92
	Про авторів	94
	<i>Додаток. Диск «Стилi навчання на практиці: експозиція “Як ми живемо” в Занському музеї»</i>	

Минуле як досвід

Освітня функція музею одна з найважливіших серед форм музейної діяльності, чи може навіть найважливіша, бо саме вона як специфічна форма музейної комунікації поширює змісти, значення і цінності музейних колекцій та виправдовує існування музею як соціокультурної інституції. Музеї є виявом відповідного суспільства, у якому вони постали. Вони виникають як ідея чи образ, як реакція на певні суспільні потреби. За час існування музею як інституції когнітивна і комунікативна функція музею змінювалась і продовжує змінюватись, щоб ефективно служити суспільству і його розвитку.

Залежно від взаємовідносин предметів музейних колекцій і відвідувачів музеологи розрізняють різні моделі і підходи музейної діяльності, які формувались під впливом різних суспільнополітичних умов. Змінювались способи презентації від постійних ілюстративних експозицій, коли відвідувачам демонстрували і розповідали про усталені ціннісні значення, до інтерактивних, де відвідувач через взаємодію з експонатами може емоційно переживати і розкривати цінності та інтерпретувати значення і сенси експозиції. При цьому, відповідно, змінювались методи і форми освітньої діяльності музею.

Освіта в музеї є особливою, іншою ніж у школі чи у навчальному закладі. Підставою для освіти в музеї є добра воля відвідувача, хоча для розширення можливостей самоосвіти можуть застосовуватись й організовані навчальні методи. Тому для забезпечення максимальної якості й ефективності музею музейні працівники – і не тільки освітнього відділу – повинні володіти відповідними компетенціями, щоб враховувати потреби відвідувачів різних вікових категорій, сфер зацікавлення, здібностей, знань, уподобань і різного особистого досвіду. Знання теорій навчання і вміння використовувати їх допомагає музеям створювати цікаве й різноманітне середовище, яке спонукає людей вчитися.

Теорія навчання Девіда Колба розглядає навчання як циклічний процес, як частину особистісного розвитку, який, проходячи три стадії, триває впродовж усього життя. Навчання Девід Колб розглядає як соціальний процес на основі досвіду. А досвід, як результат практичної діяльності одночасно існує не тільки у формі внутрішнього індивідуального досвіду, але й у формі предметів матеріальної культури, а також у формі традицій, звичаїв, суспільно визнаних культурних ідеалів, у нормах, цінностях. Так досвід творить зв'язок між поколіннями та формує колективну пам'ять, пов'язуючи минуле з майбутнім. Через призму теорії Девіда Колба минуле можна розглядати як досвід поколінь, через який музеї організовують навчання. Тому ця книжка буде дуже цінною для музейних працівників, особливо зараз, коли музеї в Україні потребують змін, щоб ефективніше виконувати свою соціальну функцію.

Книжка не тільки описує теорію навчання, але й показує можливість її застосування на прикладі пілотного проекту «Стилі навчання», який відбувався у кількох музеях Нідерландів з різними результатами. Запропонований погляд на навчальний процес переходу від стадії здобування знань, їх спеціалізації та інтеграції з неперервним чергуванням концептуалізації досвіду, уможливленого спостереження, абстрактної концептуалізації та активного експериментування допомагає зрозуміти, як набуті знання можна адаптувати до реальних життєвих ситуацій та як такий процес навчання впливає на інтегративний розвиток особистості.

Актуальність цієї книжки для нас найкраще може висловити цитата Девіда Колба: «Коли людина відчуває особисту прив'язаність свого життя до «тут і тепер» і коли вона повністю приймає своє минуле й свідомо відчуває відповідальність за своє майбутнє, лише тоді виникає необхідне для навчання діалектичне протиріччя. Перші прояви інтеграції (в дійсність) приходять із сприйняттям відповідальності за плин власного життя. Адже беручи на себе відповідальність за світ, ми віддаємо енергію, щоб його змінити».

З деякими положеннями цієї книги українські музейники мали можливість познайомитися в межах програмі «МАТРА — музеї України», яка у формі навчальних семінарів на тему «Музейний менеджмент» і «Музейна освітня діяльність» тривала з 2005 до 2009 року. На семінарах з освітньої діяльності тренери Анеке ван де Кіфт і Діана Тіммер використовували і цю книжку та рекомендували нам її згодом перекласти, щоб можна було застосовувати цю теорію в наших музеях.

Думаю, що видання буде цікавим і для вчителів шкіл та викладачів навчальних закладів, щоб враховувати засади теорії навчання й навчальні стилі учнів при плануванні вмотивованих відвідин музеїв.

Зеновій Мазурик

Резюме

☉ Тут і далі цифра у кольоровому колі позначає сторінку, на якій вказане питання розглядається докладніше

Організатори музейних виставок дуже рідко сприймають їх як навчальний матеріал. Тому в музейному середовищі мало кого цікавлять теорії навчання[☉], хіба що коли йдеться про освітні аспекти. І це дивно, адже більшість музейних виставок і презентацій покликані в певний спосіб передавати інформацію: чи то у формі нових знань, чи як поглиблення розуміння предмета. Та й самі відвідувачі в різних опитуваннях неодмінно зазначають, що для них навчання, отримання нових знань – важливий мотив для відвідин музею¹.

Отже, хай там як, а музей – це навчальне середовище. Музеї – частина величезного конгломерату місць і подій, де людина, навіть якщо поблизу немає шкільної парти й підручника, вчиться, здобуває знання. У соціальній психології цей тип навчання відомий як *experiential learning* – навчання через досвід.

Чому серед музейників так мало інтересу до теорії навчання? Можливо, вони побоюються, що надмір теорії зашкодить творчому процесові зародження ідеї та її реалізації? Чи що виставка через це стане надто повчальною, по-шкільному дидактичною? Чи це, якщо брати узагальнено, наслідок чіткого розмежування теорії і практики, дуже чіткого й промовистого в музейній справі?

Британські галереї

Знаменні зрушення в теоретичній підготовці й оформленні музейної експозиції засвідчили так звані *Британські галереї (British Galleries)*[☉] в лондонському Музеї Вікторії й Альберта (Victoria and Albert Museum). Проект стартував 1996 року, а відкрився 2001-го.

Розробники експозиції чітко заявили, що її мета – по-новому виразити стосунки між музеєм і відвідувачами, тому в ході її підготовки багато уваги приділялося різним цільовим групам і їхнім потребам та способам, у які люди вчаться. За основу в Музеї Вікторії й Альберта взяли теорію навчання Девіда Колба[☉] і класифі-

¹ Tonckens, 2005

кували відвідувачів відповідно до чотирьох стилів навчання, які він виділяє, давши їм власні назви: *imaginative learners* (ті, хто вчиться, спираючись на уяву), *analytical learners* (ті, хто вчиться, аналізуючи), *common-sense learners* (ті, хто вчиться, спираючись на здоровий глузд) і *experiential learners* (ті, хто вчиться з досвіду).

Навчання через досвід

Девід Колб² сформулював основи теорії навчання через досвід у своєму новаторському дослідженні «*Experiential Learning*» (1984). І хоча у його книжці не йдеться про музеї, розроблена ним концепція навчання – і теорія стилів навчання, й інші теоретичні аспекти – можуть стати в нагоді в музейній справі. Ось лише кілька причин.

- Навчання, яке відбувається в музеї, – це частина особистісного розвитку, поряд із навчанням у школі й на роботі (у найширшому сенсі) це складник описаного Колбом навчання через **досвід** (*experiential learning*)¹.
- На відміну від багатьох інших теорій навчання, Колб велику увагу приділяє **процесу навчання**¹, а не результату навчання. І саме це найбільше цікавить музейників: що відбувається під час відвідин музею? Результат якісного, правильно спрямованого навчального процесу – задоволені відвідувачі і знання, які запам'ятовуються.
- Визначаючи **стилі навчання**¹, Колб пояснює, чому всі вчать-ся не однаково. Хто хоч раз спостерігав за відвідувачами музею, знає, що існує кілька типів сприймання музею чи виставки. На основі своєї теорії Колб з'ясовує, чому так і в чому полягають відмінності.
- Колб говорить про **навчання дорослих**. Особливо важлива для музейників його теза про **інтегровану** (*integrated*)² стадію навчання дорослих як навчання **впродовж життя** (*lifelong learning*)². Це та стадія, коли результатом навчання стає новий досвід, який збагачує саму людину і є надбанням її особистісного розвитку.

Відвідувачі музею і навчання

У цій книжці йдеться про теорію навчання Девіда Колба та за-сноване на ній розуміння поведінки музейних відвідувачів, про те, чи можливо, спираючись на цю теорію, створювати виставки й експозиції, які збагачуватимуть досвід відвідувачів, будуть до-ступнішими для широкого загалу і ще глибше враховуватимуть у такий спосіб потреби музейної публіки.

У Британських галереях Музею Вікторії й Альберта до справи підійшли саме так. У кількох **пілотних** проектах³ нідерландських музеїв² протягом 2003–2004 років вивчали можливості такого підходу, згодом увесь цей досвід було використано в новій експозиції «*Як ми живемо*» в Занському музеї (*Zaans Museum*)³.

² А саме: Музей мореплавства в Роттердамі (*Maritiem Museum Rotterdam*) під час роботи виставки «Маршрут Голландія–Америка» (червень 2003 – червень 2004), Музей комунікації в Гаазі під час робо-ти виставки «Ось подивіться!» (ли-пень 2003 – травень 2004) та центр «Зкала» (*Zcala*, донедавна Музей культур світу) в Гаазі під час роботи виставки «Час приходити і час іти» (червень 2003 – липень 2004).

Робота зі стилями навчання

Ті, кому знайома теорія навчання Девіда Колба, усвідомлюють не лише спосіб, у який вони самі навчаються, а й те, що інші вчать-ся інакше. Поняття навчання тут дуже широке, воно охоплює те, як людина працює, як чинить, як вибирає, чому віддає перевагу. Завдяки теорії Колба члени проектної команди⁹⁰ краще розуміють, що мотивує їх самих і їхніх колег та які різні можуть бути підходи до навчання у відвідувачів. Спираючись на цю теорію, музейники можуть покращити навчання в музеї через досвід.

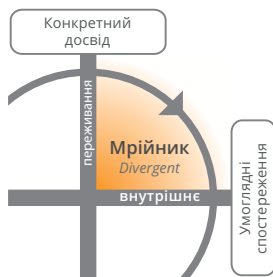
* У цій книжці англійських термінів більше, ніж звичайно в нідерландській спеціальній літературі. Це тому, що книжка великою мірою спирається на англійські публікації, а багато англійських термінів неможливо перекласти дослівно, бо у них з'являються додаткові конотації або ж їхнє значення розвивається. Скажімо, у нідерландській мові для англійських слів із різними значеннями *to learn* (навчатися) і *to teach* (навчати) існує тільки один термін – *leren*, навчати(-ся).

Поняття *learning style* (стиль навчання), як і ціла теорія навчання Колба, стосується винятково того, як навчається індивід, і жодного стосунку не має до способу викладання матеріалу, хоча, звісно, знання цієї теорії впливає на стиль викладання.

Для передачі англійського терміна *interpretation* (дослівно «переклад») нідерландські поняття «супровід відвідувачів» чи «інформація для відвідувачів» надаються дуже погано, адже вони не відбивають усіх нюансів змісту.

Ще важче перекласти терміни, якими Колб назвав чотири стилі навчання (*assimilative, convergent, accommodative, divergent*), – у нідерландській мові для них є кілька варіантів. Ми обрали Мрійника, Мислителя, Прагматика і Діяча, хоча й усвідомлюємо всі обмеження, які накладає такий переклад.

Що ж до поняття *audience advocate* (дослівно «захисник інтересів відвідувачів»), яке дуже часто використовують у Британських галереях Музею Вікторії та Альберта, тут ми зупинилися на варіанті «представник відвідувачів». Це поняття менш привабливе, ніж підкріплений алітерацією англійський оригінал, проте ми віддали перевагу нідерландському терміну, бо залучення представника відвідувачів⁹¹ до роботи над виставковими проектами – один із найпалкіших закликів цієї книжки.

Мрійник (Divergent)

Доміnantні способи навчання – конкретний досвід і уможлядне спостереження. Найбільша сила полягає у здатності уявляти та усвідомленні різноманітних істин і значень. Мрійник розглядає ситуацію під різними кутами зору, шукає причини і способи приписувати явищам особистісне значення. Його ставленню більше притаманне спостереження, ніж дія. Мрійники показують гарні результати, коли треба генерувати нові ідеї, наприклад під час мозкового штурму. Риси цього стилю – зацікавленість особистісними і міжлюдськими аспектами та чутливість до них. Мрійник орієнтується у світі за допомогою уяви й відчуттів.

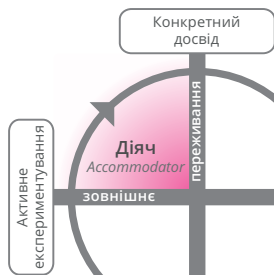
Мислитель (Assimilator)

Доміnantні способи навчання – уможлядне спостереження й абстрактна концептуалізація. Сила Мислителя полягає в тому, що він здатний розробляти теоретичні моделі, які впорядковують та інтегрують точні явища. Він орієнтується на інформацію, на факти й поняття, потрібні для концептуального розуміння якоїсь теми. Ідеї перевіряються не через практичне застосування, – важлива логічна сув'язь, яка стоїть за ними.

Прагматик (Convergent)

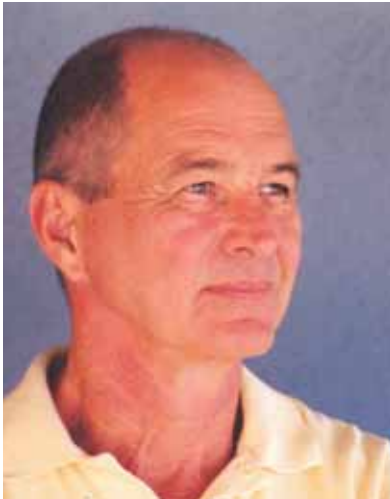
Доміnantні способи навчання – абстрактна концептуалізація й активне експериментування. Сила Прагматика криється у його мисленні, орієнтованому на вирішення проблем, в ухваленні рішень та застосуванні абстрактних ідей на практиці. Прагматики показують гарні результати в тестах на рівень інтелекту. Це продовження їхньої позиції, згідно з якою існує тільки одна правильна відповідь на питання, тільки одне правильне рішення проблеми. Це контрастує з Мрійником, який припускає існування багатьох різних перспектив. Знання Прагматик структурує так, щоб його можна було застосувати у вирішенні специфічних проблем. Прагматики віддають перевагу технічним проблемам, а не соціальним і міжособистісним справам.

Діяч (Accommodator)

Доміnantний спосіб навчання – активне експериментування і конкретний досвід. Таланти Діяча криються в діяннях, реалізації планів і завдань, у зануренні в новий досвід. Пошук шансів, здатність іти на ризик і активні дії – неодмінні риси цього стилю навчання, так само як здатність адаптуватися до мінливих обставин. Якщо ситуація не вписується у теорію, теорію відкладають. Це контрастує з Мислителем, який радше ще раз проаналізує дані. Підхід до проблем і ситуацій інтуїтивний і активний. Діячі схильні

Про Девіда Колба

Девід (Дейв) А. Колб (нар. 1939), соціальний психолог, від середини 1970-х років працює у школі менеджменту імені Везергеда (Weatherhead School of Management) в університеті Кейс Вестерн Резерв (Case Western Reserve University) у Клівленді, штат Огайо, США. Нині він професор, викладає там курси організаційної поведінки. Визнання прийшло до Колба після виходу книжки «*Experiential Learning. Experience as a source of learning and development*» 1984 року. Спираючись на попередні дослідження, свої й інших науковців, він розробив комплексне бачення навчання через досвід (*experiential learning*). У книжці він описав навчальний процес під час навчання через досвід та чотири стилі навчання, які розвиваються у людей і стимулюють цей навчальний процес.

Колб увів також поняття навчання впродовж життя (*lifelong learning*) – навчання, яке триває, коли формально навчання давно закінчилося – і описав три його стадії: стадію здобування знань, стадію їх спеціалізації та стадію їх інтеграції.

Чотири способи навчання, з яких складається процес навчання, у книжці Колба позначено термінами *concrete experience* (здобування конкретного досвіду), *reflective observation* (умоглядне спостереження), *abstract conceptualization* (абстрактна концептуалізація) та *active experimentation* (активне експериментування). Відповідно стилі навчання він назвав *divergence* (відсторонення), *assimilation* (асиміляція), *convergence* (конвергенція), *accommodation* (приспосовування). Якийсь час перед тим Девід Колб із колегами працював над розробкою *Learning Style Inventory* (опис стилів навчання) – тесту, за допомогою якого визначається основний навчальний стиль людини.

Теорія Девіда Колба, викладена в книжці «*Experiential Learning*», почасти ґрунтована на дослідженнях інших науковців, серед яких Юнг, Віготський, Д'юї, Левін, Піаже.

З 1984 року Девід Колб постійно друкує статті і праці про навчання через досвід та стилі навчання, зокрема про такі аспекти, як навчання дорослих і організаційна поведінка людей. Останнім часом він приділяє особливу увагу поняттю бесіди і ролі бесіди у здобуванні знань (*conversational learning, навчання через бесіду*). Ще 1999 року з'явилося третє, доповнене видання тесту Learning Style Inventory¹.

В електронному листі-відповіді Колб назвав проект «Стилі навчання»² приголомшливим: *«Дякую за те, що повідомили мені про чудове застосування теорії навчання через досвід у процесі навчання впродовж усього життя в музеях. Ваша справа вражає»*.

З часу виходу книжки *«Experiential Learning»* теорію Девіда Колба доопрацьовували і збагачували нюансами в різні способи різні люди. Іноді стилі навчання називалися інакше, але їхні характерні риси не мінялися. У Нідерландах і так само в усьому світі ця теорія отримала назву *«навчальні стилі Колба»* і ввійшла до навчальних курсів у вищій школі. Нині в Нідерландах найчастіше вживають терміни Мрійник, Мислитель, Прагматик, Діяч. Ця термінологія більше спирається на фактаж, ніж вихідна термінологія Колба, її вада – небезпека виникнення стереотипів, до того ж на практиці виявляється, що назви Мрійник і Діяч сприймаються негативніше, ніж Прагматик чи Мислитель. Теорію чотирьох стилів навчання Колба найчастіше використовують у навчальних курсах тренерів і на різних семінарах. У музейній справі її вряди-годи використовували в освітніх проектах та для розробки супровідних текстів. Наскільки відомо, для оформлення музейної презентації концепцію Колба вперше застосували під час створення Британських галерей³ в лондонському Музеї Вікторії й Альберта (British Galleries – Victoria and Albert Museum).

¹ Kolb, 1999

Тест на визначення стилю навчання

Стиль навчання людини (Мрійник¹, Мислитель¹, Прагматик¹, Діяч¹) визначають за допомогою цього тесту (нижче наведено нідерландську версію¹ опису стилів навчання Девіда Колба, який він розробив 1976 року і вже двічі доопрацював²).

Тест складається з дев'яти блоків по чотири варіанти самооцінок, які треба вибрати за принципом релевантності. Ці варіанти в загальних рисах свідчать про те, як людина реагує у певній ситуації, тому тест рекомендують застосовувати до конкретної робочої або навчальної ситуації.

Оцінювання відбувається так:

- варіант, який стосується вас найменше, отримує 1 бал;
- варіант, який пасує вам трохи більше, отримує 2 бали;
- варіант, який добре відповідає вашим нахилам, отримує 3 бали;
- варіант, який найкраще підходить вам, отримує 4 бали.

Отже, перед кожним варіантом треба поставити цифру. Записуйте пункти в порожньому квадратику. В межах одного блоку з чотирьох суджень кожному оцінку (бали від 1 до 4) можна використати тільки один раз.

¹ В інтернеті та друкованій літературі є безліч «тестів Колба», які іноді доволі віддалено нагадують справжній тест, що його розробив сам Девід Колб. Наведений тут тест, наближений до опису стилів навчання Колба, його розробили 2001 року Й.В.М. Кеселс та С.А. Сміт, див.: Hendriksen, 2005, р. 111–115.

² Kolb, 1976; Kolb, 1999.

* Оцініть кожне судження на 1, 2, 3 або 4 бали

1а		Я шукаю розбіжності і подібності
1б		Я спершу щось пробує самостійно
1в		Я відчуваю причетність до чогось
1г		Я переважно звертаю увагу на те, що має практичне застосування
2а		Я дозволяю явищам відбуватися так, як вони відбуваються
2б		Мене цікавить, чи важливе те, що я мушу робити
2в		Я аналізую
2г		Я не висловлюю оціночні судження, не займаю жодної позиції
3а		Я переважно переймаюся тим, що відчуваю і переживаю
3б		Я переважно спостерігаю
3в		Я переважно розмірковую над чимось
3г		Я переважно дію
4а		Я сприймаю речі такими, якими вони є
4б		Я готовий іти на ризик, говорячи або роблячи щось
4в		Я часто роблю оціночні висновки
4г		Я намагаюся усвідомлювати, що навколо мене відбувається
5а		Я працюю переважно інтуїтивно
5б		Я схильний активно щось робити
5в		Насамперед я намагаюся логічно мислити
5г		Я переважно ставлю собі питання
6а		Мене цікавить ідея, сутнісний зміст
6б		Я переважно дивлюся і слухаю
6в		Я надаю перевагу конкретності
6г		Я переважно активно дію
7а		Я спрямований на сьогоднішнє, на «тут і тепер»
7б		Я враховую всі деталі та роздумую над ними
7в		Я спрямований переважно на те, що ще має відбутися
7г		Я звертаю увагу переважно на прагматичний бік справи
8а		Я зосереджений насамперед на переживанні
8б		Я збираю інформацію і дані, слухаючи і дивлячись
8в		Я намагаюся досягнути явища переважно в логічному понятійному взаємозв'язку
8г		Я переважно перевіряю ідеї й експериментую в різних ситуаціях
9а		Те, що відбувається, я переживаю здебільшого чуттєво й сильно
9б		Я волю бути осторонь від того, що відбувається
9в		Я підхожу до того, що відбувається, переважно раціонально
9г		Моє ставлення до того, що відбувається, активне і я за нього відповідаю

Про авторів

Елс Гохстрат (нар. 1980) закінчила 2002 року Вищу школу мистецтв в Арнемі, де захистила роботу про стилі навчання Девіда Колба. На замовлення Асоціації музеїв Нідерландів у 2003–2005 роках реалізувала проект «*Стилі навчання Колба*». З 2004-го має власне проектне бюро *els* у галузі мистецтва, культури й освіти.

www.elshoogstraat.nl,
els@elshoogstraat.nl

Анемарі Велс Гейн (нар. 1943) уже понад 30 років працює в Національному музеї Рейксмузеум в Амстердамі, протягом 1998–2003 років очолювала Асоціацію музеїв Нідерландів. Відтоді має власне бюро «*Andante Producties*», що спеціалізується на створенні текстів і консультуванні музейних працівників.

a.schuller@planet.nl

Робоча група

Проект «*Стилі навчання Колба*», як і поява цієї книжки, – ініціатива секції «*Відвідувачі і презентація*» Асоціації музеїв Нідерландів. Кураторами виступила робоча група у складі:

Ніко Галбертсма, *Академія Рейнвардт (Амстердам)*

Юдік'є Кірс, *Музей Амстелкрінг / Онс-Ліве-гер-оп-Золдер (Амстердам)*, голова

Фокелін Ренкенс-Стенеберг, *Занський музей (Зандам)*

Ян Сас, *Академія Рейнвардт (Амстердам)*

Рубен Сміт, *Замок Груневелд (Барн)*, з 1 липня 2005 року – *Музей комунікації (Гаага)*

Лісбет Тонкенс, *Фонд «Спадщина Гелдерланду» (Зютфен)*

Фрітс Вілдерс, *центр «Zsala» (Гаага)*, з 1 липня 2005 року – *Коледж Яна де Вітта (Гаага)*

Крім членів робочої групи і причетних осіб з задіяних музеїв, автори висловлюють подяку за ідеї та натхнення Марйолоейн Берінґс, Йоланді Бауман, Аніті Деккер, Астрід Гертог, Герману Гохстрату, Йобу Гохстрату, Дейву Колбу, Кейсу де Мьорсу, Рону Остдаму та Віму Шулеру.

науково-популярне видання

Гохстрат Е., Гейн А.В.
Теорія навчання Девіда Колба в музеї:
Мрійник, Мислитель, Прагматик, Діяч

(українською мовою)

Переклад: Н. Карпенко
Наукова редакція: З. Мазурик
Літературне редагування: Я. Цимбал, С. Рябчук
Верстка: К. Семенюк
Керівник проекту: В. Піоро

ГО «Український центр розвитку музейної справи»
а/с В-8, м. Київ, Україна, 01001
mail@prostir.museum, +38044 390 8264

Видавець: СПД Чередниченко А.М.
пр. Глушкова, 30, кв. 106, м. Київ, Україна, 03187
Свідоцтво про внесення до Держреєстру видавців: ДК № 4865 від 13.03.2015
+38063 408 3289

Друк: ТОВ «Майстер Книг»
вул. Виборзька, 84, м. Київ, Україна,
info@masterknyg.com.ua, +38044 353 25 14